

Poremećaji kontrole impulsa u Parkinsonovoj bolesti: osnovne činjenice za pacijente

ŠTA SU POREMEĆAJI KONTROLE IMPULSA I KOLIKO SU ČESTI U PARKINSONOVOJ BOLESTI?

Poremećaji kontrole impulsa (PKI) su grupa preteranih i/ili štetnih nagona i ponašanja koji mogu da budu prisutni u pacijenata sa Parkinsonovom bolešću (PB). Oni se karakterišu učestalim mislima ili nekontrolisanim nagonima da se obavljaju određene stvari. Oni često predstavljaju neželjeni efekat određenih lekova. Pacijenti često to ne prepoznaju kao problem. Približno 10-20% pacijenata sa PB će razviti PKI u nekom trenutku bolesti.

KOJA PONAŠANJA MOGU DA SE VIDE U PACIJENATA SA PB KOJI IMAJU PKI?

Pacijenti sa PKI mogu da pokazuju ponašanja kao što su:

- Nekontrolisano kockanje
- Preterano jedenje
- Preterana kupovina
- Preterane seksualne aktivnosti

Ova ponašanja mogu da postanu problem jer mogu da izazovu lične, porodične ili društvene teškoće. Na primer, nekontrolisano kockanje može da dovede do ozbiljnih finansijskih problema. Preterano jedenje može da dovede do povećanja težine.

Još jedan čest obrazac ponašanja se zove punding. Punding je rađanje istih stvari ponovo iznova kao što su na primer rastavljanje i sastavljanje kompjutera ili sortiranje i ređanje knjiga na policama.

DA LI SU PKI POVEZANI SA ANTIPARKINSONSKOM TERAPIJOM?

PKI mogu da se razviju kod pacijenata sa PB bez obzira na terapiju. Međutim, PKI se češće javljaju kod pacijenata koji se leče za lekovima koji se zovu dopaminski agonisti. Ti lekovi uključuju:

- Pramipeksol
- Ropinirol
- Rotigotin

PKI mogu da se jave i kod pacijenata koji se ne leče ili se leče drugom terapijom, ali to je manje često.

KAKO DA ZNAM DA SAM POD RIZIKOM DA DOBIJEM PKI?

Pacijenti koji teže da traže novine ili koji su impulsivni su pod većim rizikom za dobijanje PKI. Istorija kockanja i alkoholizma

može da poveća Vaš rizik. Muškarci i mlađi pacijenti izgleda da dobijaju PKI češće nego drugi pacijenti. Ali ipak glavni faktor rizika je korišćenje dopaminskih agonista u terapiji, pogotovo u višim dozama.

ŠTA TREBA DA URADIM AKO POSUMNJAM NA PKI?

Najbitniji korak je da se prepozna PKI odmah jer može da dovede do ozbiljnih finansijskih ili problema u odnosu sa drugim ljudima. Ako mislite da Vi ili Vaši voljeni imaju PKI, recite Vašem doktoru. Uvek možete da tražite privatniji i poverljiviji razgovor sa doktorom. Ako Vam je teško da pričate o toj situaciji, možete da zapišete probleme i pitanja i onda da ih podelite sa doktorom. Kao i sa drugim problemima uvek je od pomoći da imate podršku partnera, staratelja, prijatelja ili rodbine koji će da dođu sa Vama kod doktora. Oni mogu da Vam pomognu da nađete način da prebrodite tu situaciju.

Ponekad pacijenti koji imaju PKI nisu svesni koje su posledice ovog poremećaja. Pacijenti mogu da kriju PKI kao tajnu. Upravo to je razlog zašto staratelji i članovi porodice moraju da rade zajedno sa zdravstvenim profesionalcima u prepoznavanju i kontrolisanju PKI.

DA LI PKI MOŽE DA SE LEČI?

Da, PKI može da se leči. Prvo, potrebno je da doktor podesi Vašu terapiju za PB. Smanjenje ili prestanak uzimanja dopaminskih agonista često pomaže. Ne biste trebali da prestanete ili menjate vašu terapiju bez konsultovanja sa doktorom. Ukoliko simptomi PKI nisu ozbiljni, promena terapije postepeno će omogućiti izbegavanje pogoršanja motornih simptoma. U nekim slučajevima, nagli prestanak uzimanja dopaminskih agonista može da dovede do simptoma kao što su:

- Anksioznost
- Depresija i apatija
- Zamor
- Problemi sa spavanjem
- Generalizovani bol

Razgovarajte sa obučanim zdravstvenim profesionalcem ako su prisutni depresija i drugi problemi sa raspoloženjem. U nekim slučajevima, antipsihotični lekovi mogu da pomognu.

Prevazilaženje PKI može da bude izazovno, ali možete da prepoznate strategije koje najbolje deluju na Vas. Zapamtite da ostanete otvoreni i da imate redovnu komunikaciju sa zdravstvenim profesionalcima i starateljima.